

ที่ สน ๐๐๒๓.๓/๑๗๖๔

ศาลากลางจังหวัดสกลนคร
ถนนศูนย์ราชการ ถนน ๕๓๐๐๐

๗๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักกาดขาวเป็นสารบำรุงดิน
เรียน นายอdle เกอทุก อามา เกอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และนายกเทศมนตรีนครสกลนคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๒๐.๓/๖๗๗๒
ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดสกลนครได้รับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยว่า คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักกาดขาว ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการดำเนินการกำจัด จัดเก็บและนำผักกาดขาวมาแปรรูปเป็นสารบำรุงดิน เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนและเกษตรกรตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอ

จังหวัดสกลนครพิจารณาแล้วว่า เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผักกาดขาวให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน ในกรณีนี้ จึงขอให้อ้า เกอแจ้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อปภ. ตามแนวทางดังกล่าว พร้อมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก้ไขปัญหาผักกาดขาวบรรลุผลตามเป้าหมาย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่มาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และเทศบาลนครสกลนครขอให้พิจารณาดำเนินการเช่นเดียวกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย นวลนุกูล)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร ๐ ๔๗๗๑ ๖๔๔๒

- ฝ่าย บห. กง.กฎหมาย
 กง.มาตรฐาน กง.การเงินฯ
 กง.ส่งเสริมฯ

ผู้ร่วมที่ลงนาม

ที่มาท.๐๒๐.๗/๑๖๔

กลุ่ม

ภารกิจ

เลขที่รับ..... ๒๖๘๙ วันที่ ๘ ๐๑-๖๔

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
เจรจา... ๑๖๖๑
๘๗ ต.ค. ๒๕๖๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๖๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดิน จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดินที่ออกกฎหมาย ๒๕๖๔ ให้มีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการดำเนินการกำจัด จัดเก็บและการนำผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดิน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดิน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดินที่เกิดขึ้น ในการนี้ ขอให้จังหวัด แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว พึงยมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก้ไขปัญหาผักตบชาวกับเป็นสารบ้ำรุ่งดิน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๑๒
โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๒๐๖๖

แนวทางในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูป ผักตบชวา

เป็นสารบำรุงดิน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะกรรมการอำนวยการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวา

❖ ในการประชุม ครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 มีมติเห็นชอบแนวทางการแปรรูปผักตบช华เป็นสารบำรุงดิน ดังนี้ สำนักงาน ศส. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการกำจัด จัดเก็บและแปรรูปผักตบช华เป็นสารบำรุงดินของ อปท. ขึ้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ อปท. มีแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผักตบช华ให้เกิดผลลัพธ์ดีอย่างยั่งยืน

อำนาจหน้าที่ของ อปท.

ตาม พ.ร.บ.วัดดึง อปท. และ พ.ร.บ.กำหนด แผนและขั้นตอนการระยะยาวฯ

ด้านการบริหารจัดการ
ในการแก้ไขปัญหาผักตบช华

ด้านการส่งเสริมอาชีพ
จากการแปรรูปผักตบช华

แนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาผักตบช华ในภาพรวม

1. จัดแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ 2 ระดับ

ส่วนกลาง

จังหวัด

2. มาตรการแก้ไขปัญหา 2 ขั้นตอน

มาตรการในการกำจัด
(เเก็บให้净)

มาตรการในการป้องกัน
(เก็บเล็ก)

3. การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนในระดับต่างๆ

- 1) คณะกรรมการอำนวยการฯ จัดทำแผนฯ ในการแก้ไขปัญหาผักตบช华
- 2) คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผักตบช华ในส่วนกลาง
- 3) คณะกรรมการพื้นที่ท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาผักตบช华ตัวบบังคับฯ
- 4) คณะกรรมการบูรณาการแก้ไขปัญหาผักตบช华แหล่งน้ำที่ควบคุมฯ
- 5) คณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบช华 ระดับอำเภอ
- 6) คณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบช华 ระดับแหงน้ำ (ภายใต้อำนาจ)
- 7) ชมรมคนรีมิ่นฯ

การบริหารจัดการของ อปท.

แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหา
ผักตบช华ของ อปท.

อำนาจหน้าที่

นายก อปท. เป็นประธานคณะกรรมการ
ผู้รับผิดชอบแก้ไขปัญหาฯ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการ
ชุมชน ผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เป็นคณะกรรมการ
ปลัด อปท. เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ
ผอ.กองสิ่งแวดล้อม ผอ.กองช่าง ผอ.กองอื่นๆ หรือหัวหน้าฝ่าย
ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจการ
วางแผน
บริหารจัดการ

บูรณาการ
ประสานมิตร

รณรงค์
ประชาสัมพันธ์

รายงานผลการ
ปฏิบัติงานให้ สส.

ดำเนินการ
อีกฯ

วิธีการจัดเก็บและกำจัดผักตบช华

1. กำจัดให้หมดไปโดยล้มรากแบบ

2. กำจัดโดยใช้วิธีควบคุม

วิธีกล
เครื่องมือเครื่องจักร

ชีววิศว
ใช้สิ่งมีชีวิตย่อยสลาย

การนำไปผักตบช华ไปใช้ประโยชน์

การแปรรูปเป็นสารบำรุงดิน

วิธีที่ 1
ทำปุ๋ยพืชสด

วิธีที่ 2
ทำปุ๋ยหมัก

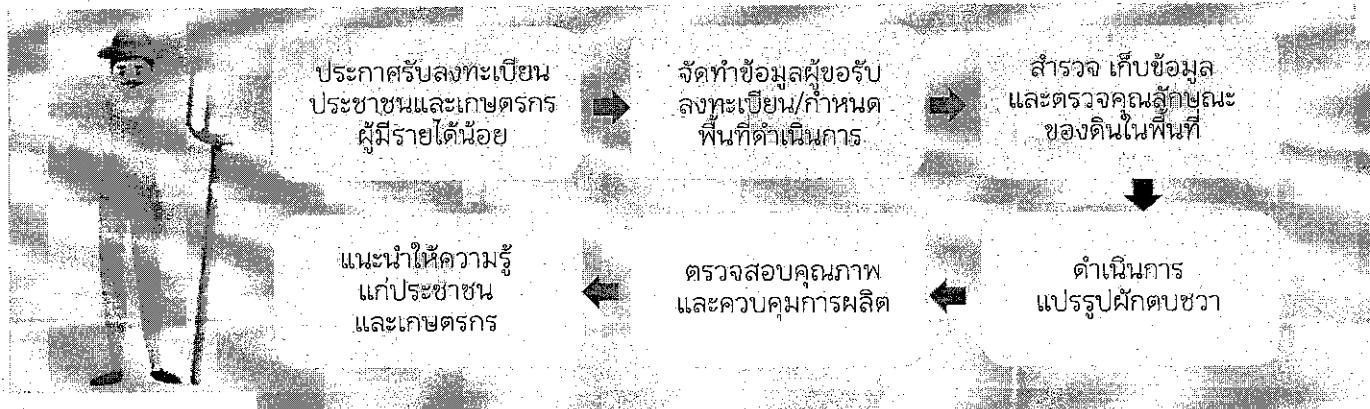
วิธีที่ 3
ทำวัสดุคุณภาพดิน

แนวทางในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูป ผักตบชวา เป็นสารบำรุงดิน

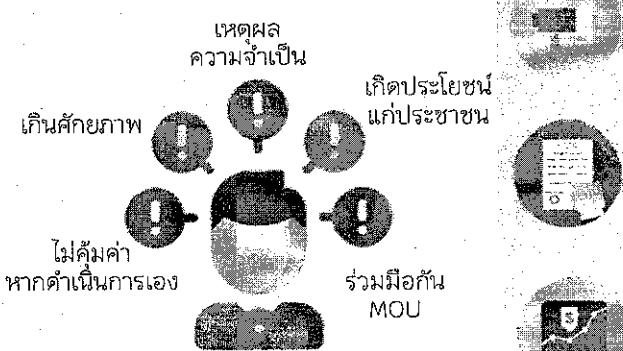
แนวทางการส่งเสริมอาชีพ

โดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบชวาของ อปท.

การจัดทำความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผักตบชวาของ อปท.

ให้ถือปฏิบัติตามประกาศ ก.ก.ต. ว. 22 พฤษภาคม 2558 เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะ ของ อปท.

การกำหนดรูปแบบ MOU ให้ใช้รูปแบบตามแนวทาง หนังสือลง ต้นที่สุด ที่ มท 0810.2/ว 2691 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2562 เรื่อง ชี้แจงแนวทางการจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่าง อปท. ในการจัดทำบริการสาธารณะ

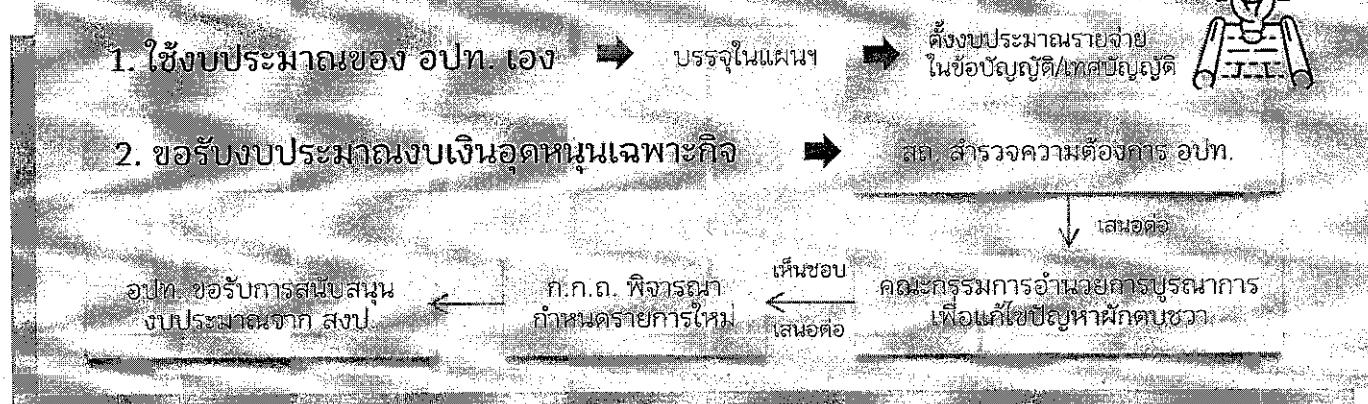
การตั้งงบประมาณรายจ่าย ในหมวดเงินอุดหนุนให้แก่ อปท. ที่ ให้ถือปฏิบัติตามรายเบียน มท. ว่าด้วยเงินอุดหนุนของ อปท. พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือ มท. ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 4750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563. เรื่อง ชี้แจงแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ มก. ว่าด้วยเงินอุดหนุนของ อปท.

การใช้จ่ายงบประมาณ

ในการดำเนินการกำจัด จัดเก็บ เก็บขยะ หรือจัดซื้อ เครื่องแปรรูปผักตบชวาเป็นสารบำรุงดิน อปท. สามารถดำเนินการได้ 2 กรณี

1. ใช้งบประมาณของ อปท. เอง → บรรจุเงินแผ่น → ตั้งงบประมาณรายจ่าย ในข้อบัญญัติ/เกณฑ์ปฏิบัติ
2. ขอรับงบประมาณงบเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ → ผู้สำรวจความต้องการ อปท.

แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักกาดขาว เป็นสารบำรุงดิน

ในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักกาดขาว ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ) เป็นประธาน ที่ประชุมมีมติให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางการดำเนินการกำจัดผักกาดขาว และวัชพืชในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และพิจารณาเสนอแนวทางการนำผักกาดขาวไปแปรรูปเป็นสารบำรุงดิน เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้ใช้ร่วมกัน และในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบแนวทางการแปรรูปผักกาดขาวเป็นสารบำรุงดิน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอ ดังนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผักกาดขาวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดียิ่งยืนต่อไป กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางในการกำจัด จัดเก็บและการแปรรูปผักกาดขาวเป็นสารบำรุงดิน ดังต่อไปนี้

๑. นโยบายในการแก้ไขปัญหาผักกาดขาวระดับประเทศ

๑.๑ การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบ แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑.๑ การดำเนินการโดยหน่วยงานส่วนกลาง (แม่น้ำสายหลัก) ประกอบด้วยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ๓ หน่วยงาน (กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน กรมเจ้าท่า) และกรุงเทพมหานคร โดยจัดแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการกำจัดผักกาดขาวในพื้นที่คุ้มน้ำภาคกลางตอนล่าง

๑.๑.๒ การดำเนินการในระดับจังหวัด (แม่น้ำสายรองและแหล่งน้ำปิด) คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักกาดขาว ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผักกาดขาว โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน และคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการแก้ไขปัญหาผักกาดขาว ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการ ดังนี้

(๑) สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด รับผิดชอบการสำรวจข้อมูลและจัดทำแผนการกำจัดผักกาดขาวในแม่น้ำ คู คลอง ที่มีความกว้างมากกว่า ๒๐ เมตร และแหล่งน้ำปิดที่มีขนาดพื้นที่มากกว่า ๒๐๐ ไร่ขึ้นไป

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการสำรวจข้อมูลและจัดทำแผนการกำจัดผักกาดขาวในแม่น้ำ คู คลอง ที่มีความกว้างน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐ เมตร และแหล่งน้ำปิดที่มีขนาดพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐ ไร่ลงมา

(๓) สำหรับแหล่งน้ำที่มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลเป็นการเฉพาะ มอบให้หน่วยงานนั้น ๆ ดำเนินการ เช่น พื้นที่บริเวณเนื้อเขื่อน อ่างเก็บน้ำ หรือทางน้ำที่ได้มีการออกประกาศให้กรมชลประทานหรือ กรมเจ้าท่า เป็นผู้ดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายของหน่วยงานนั้น

๑.๒ มาตรการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผักกาดขาว แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน

๑.๒.๑ มาตรการในการกำจัด (เก็บใหญ่) ให้หน่วยงานรับผิดชอบแผนในการดำเนินการของจังหวัด ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน กรมเจ้าท่าและหน่วยงานในระดับจังหวัด อีกเช่น ท้องถิ่น บูรณาการร่วมกันแบบประชาธิรัฐร่วมใจในการจัดเก็บผักกาดขาวตามแผนปฏิบัติการได้วางไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

/๑.๒.๒ มาตรการ...

๑.๒.๒ มาตรการในการป้องกัน (เก็บเล็ก) ได้พิจารณากำหนดแนวทางไว้ ดังนี้

๑.) จังหวัดและอำเภอจะต้องเน้นย้ำและกำชับติดตามให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการเก็บผักตบชาวย่างต่อเนื่องในพื้นที่ ร่วมกับชุมชนคนริมน้ำและการใช้เรือห้องแบน เพื่อป้องกันมิให้ผักตบชาวยำมีการเดินทางและขยายพันธุ์อีก โดยต้องทำเป็นภารกิจประจำทุกสัปดาห์และรายงานผลดำเนินการให้อำเภอและจังหวัดทราบ

๒.) การอบรมให้ความรู้และความเข้าใจเรื่องของผักตบชาวยักษ์ในพื้นที่ เพื่อให้ทราบว่ามีการขยายพันธุ์และเดินทางเรือย่างไร มีการจัดกิจกรรมเพื่อรับรองค์ร่วมสร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์ การดูแลรักษาแหล่งน้ำและการส่งเสริมความรู้ในการกำจัดผักตบชาวยักษ์ไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การทำหัวตอกรมพื้นบ้านจากผักตบชาวยักษ์ฯ

๓.) การจัดหาและสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือในการกำจัดผักตบชาวยักษ์ (เก็บเล็ก) ให้กับท้องถิ่น เช่น เรือห้องแบน เครื่องมือในการย่อยผักตบชาวยักษ์ เพื่อสามารถนำไปเลี้ยงสัตว์และทำปุ๋ย

๑.๓ การจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนในระดับต่าง ๆ มีดังนี้

๓.๓.๑ คณะกรรมการอำนวยการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์

๓.๓.๒ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์

๓.๓.๓ คณะทำงานเพื่อบริบัติการแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์ระดับจังหวัด

๓.๓.๔ คณะทำงานบูรณาการแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์แหล่งน้ำที่ควบคุมโดยว่าการอำเภอ

๓.๓.๕ คณะทำงานแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์ระดับอำเภอ

๓.๓.๖ คณะทำงานแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์แหล่งน้ำ

๓.๓.๗ ชุมชนริมน้ำ

โดยคณะทำงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับแหล่งน้ำ และชุมชนริมน้ำ มีการบูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ประกอบด้วย ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคประชาชนสังคม ในพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบประชาธิรัฐ

๒. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๑ ด้านการบริการจัดการในการแก้ไขปัญหาผักตบชาวยักษ์

อำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติให้เทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ และบัญญัติให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๒.๒ ด้านการส่งเสริมอาชีพจากการแปรรูปผักตบชาวยักษ์

อำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประมงอาชีพ และบัญญัติให้เทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในการบำรุงและส่งเสริมการทำนาในของราษฎร และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติให้เทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีการส่งเสริม การฝึก การประกอบอาชีพ

๓. การบริหารจัดการขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากในขณะนี้การดำเนินการแก้ไขปัญหาผักตบชวาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานและการติดตามรายงานผลตามลำดับขั้นอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสอดประสานการทำงานร่วมกับคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม จึงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหา ผักตบชวาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประธานคณะกรรมการ และแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาผักตบชวาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานคณะกรรมการชุมชน ประธานคณะกรรมการชุมชน ผู้แทนหน่วยงาน ราชการที่เกี่ยวข้อง ประธานชุมชนคนริมน้ำ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาผักตบชวain พื้นที่ ทั้งนี้ ตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นสมควร เป็นคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบชวาในพื้นที่ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และเลขานุการ และผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการกองช่าง ผู้อำนวยการกองอื่นหรือหัวหน้าฝ่ายงาน ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณีเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) อำนวยการ วางแผน บริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาผักตบชวาให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การกำจัด จัดเก็บ เก็บขึ้น และจัดหาพื้นที่ทําลายหรือแปรรูป ผักตบชวาเป็นผลิตภัณฑ์ต่อยอดในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) บูรณการประสานแผนการดำเนินการกับคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบชวาระดับอำเภอ จังหวัด และหน่วยงานราชการที่มีแหล่งน้ำอยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการจัดเก็บผักตบชวาและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

(๓) รองรับ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ให้ประชาชนเกี่ยวกับผลเสียของผักตบชวา

(๔) รายงานผลการปฏิบัติงานให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อรายงานให้กรมโยธาธิการ และผังเมือง และคณะกรรมการอำนวยการบูรณะการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวาราบเป็นประจำทุกวันที่ ๒๓ ของเดือน

(๕) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นคิดเห็น

๔. ข้อแนะนำการจัดเก็บและกำจัดผักตบชวา

๔.๑ การกำจัดให้หมดไปโดยสมบูรณ์แบบ ให้ดำเนินการในพื้นที่การแพร่ขยายใหม่หรือมีจำนวนน้อย และอยู่ในบริเวณที่จำกัด

๔.๒ การกำจัดโดยวิธีการควบคุมปริมาณ ให้ดำเนินการในพื้นที่แพร่ขยายซ้ำๆ ในการนี้ไม่สามารถ ทําลายให้หมดไปได้ โดยมีวิธีการ ดังนี้

(๑) การกำจัดโดยวิธีกล (Mechanical control) คือ การกำจัดด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักร หรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่นำมาประยุกต์ใช้ หรือขอรับสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักรจากหน่วยงานในพื้นที่ร่วมดำเนินการ

(๒) การกำจัดทางชีววิธี (Biological control) คือ การใช้สิ่งมีชีวิต เช่น แมลง โรคพืช เชื้อจุลินทรีย์ เข้ามายอยสลายหรือทำลายวัชพืชให้หมดไป ทั้งนี้ ต้องเป็นสารชีวภัณฑ์ที่กรมวิชาการเกษตรรับรอง และขึ้นทะเบียนแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะสามารถนำไปใช้ดำเนินการได้

/ทั้งนี้ การเลือกวิธี...

ทั้งนี้ การเลือกวิธีในการกำจัดควรพิจารณาให้รอบคอบถึงความปลอดภัยของผู้กำจัด และควรคำนึงถึงความเหมาะสมของวิธีการกำจัดต่อสภาพแวดล้อมน้ำบริเวณนั้น ๆ ซึ่งบางวิธีที่ใช้ในการกำจัดอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งในระยะสั้นและระยะยาวรวมถึงความคุ้มค่าในการดำเนินการด้วย

๕. การนำผักตบชวาไปใช้ประโยชน์เป็นสารบำรุงดิน

๕.๑ การทำปุ๋ยพืชสด โดยการใช้เครื่องจักรกลสับย่อยผักตบชวาสด นำไปปลูกในพื้นที่เกษตร เป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืชและเพิ่มปริมาณอินทรีย์ต่ำให้ดีขึ้น

๕.๒ การทำเป็นปุ๋ยหมักโดยการกองสับชั้นกับดิน ปุ๋ยคอก และขยะ ซึ่งจะมีธาตุอาหารที่จำเป็นแก่การเจริญเติบโตของพืชได้เป็นอย่างดี

๕.๓ การทำวัสดุคูลมูน โดยการนำผักตบชวาไปคลุกพืชปลูก เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นไว้ในดิน สามารถป้องกันไม่ให้วัชพืชขึ้นและเมื่อถูกไฟเผาจะถูกไหม้เป็นอน烬หรือติดไฟต่อไป

นอกจากนี้ยังสามารถนำวัตกรรมในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผักตบชวาด้วยวิธีการอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น การใช้เครื่องแปรรูปผักตบชวาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ผ่านกระบวนการย่อยสลายด้วยเชื้อจุลทรรศน์ ภายใน ๒๕ ชั่วโมง การใช้เครื่องแปรรูปวัสดุอินทรีย์ด้วยระบบเติมอากาศ การผลิตปุ๋ยหมัก สูตร พ.ด.๑ และ พ.ด.๒ ด้วยการใช้สารเร่งหรือน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

๖. แนวทางการส่งเสริมอาชีพ

๖.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้กลไกของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผักตบชวาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกลไกของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความเหมาะสม โดยกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการแปรรูปผักตบชวาหรือวัสดุอินทรีย์อื่น ๆ จากแหล่งผักตบชวาหรือวัสดุอินทรีย์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บไว้ หรือจากหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่หรือตามที่คณะกรรมการตัดสินใจ ฯ มอบหมาย ทั้งนี้ ในกรณีดำเนินการให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ พระราชบัญญัติไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๗๗๙๙ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการฯ อย่างน้อยต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

๖.๒.๑ ประกาศรับลงทะเบียนประชาชนและเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยที่มีความประสงค์ขอรับผลิตภัณฑ์แปรรูปผักตบชวาเป็นสารบำรุงดินเพื่อนำไปใช้ต่อยอดในการทำการเกษตรเป็นการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่

๖.๒.๒ จัดทำข้อมูลผู้ขอรับลงทะเบียนและกำหนดพื้นที่ดำเนินการ

๖.๒.๓ สำรวจ เก็บข้อมูล และตรวจคุณลักษณะของดินในพื้นที่เพื่อกำหนดสัดส่วนของวัสดุที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตสารบำรุงดินตามคุณลักษณะของดินได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ อาจประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเกษตรอินทรีย์ร่วมดำเนินการ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตพื้นที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตพื้นที่ สถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น

๖.๒.๔ ดำเนินการแปรรูปผักตบชวาหรือวัสดุอินทรีย์ตามกระบวนการด้วยเครื่องแปรรูปผักตบชวาเป็นสารบำรุงดิน จัดทำบัญชีปริมาณการผลิตต่อวันและลงทะเบียนผลผลิตไว้เพื่อแจ้งจ่ายให้กลุ่มเป้าหมายตามแผนที่กำหนด

๖.๒.๕ ตรวจสอบคุณภาพและความคุ้มภาระของผักตบชวาที่ได้เป็นไปตามประกาศกรมวิชาการเกษตรเรื่อง มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๔๘ และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดเกณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๖.๒.๖ แนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนและเกษตรกรโดยทั่วไปในการใช้สารบำรุงดินอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาจจัดทำแปลงสาธิต หรือแปลงเกษตรตัวอย่างที่ใช้สารบำรุงดิน เพื่อให้เกษตรกรหรือประชาชนได้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้สารบำรุงดินจากผักตบชวาได้อย่างเป็นรูปธรรม

๗. การจัดทำความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผักตบชวาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๑ การดำเนินการโครงการแก้ไขปัญหาผักตบชวาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถบูรณาการความร่วมมือในการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมมือระหว่างกันได้ตามอำนาจหน้าที่ โดยพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการ หากเป็นภารกิจที่เกินกว่าศักยภาพหรือไม่คุ้มค่าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง หรือเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง ก็สามารถจัดทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่จะได้รับจากการนี้ เป็นสำคัญ โดยให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการประจำอำเภอจังหวัดแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณูปโภค ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๒ การกำหนดรูปแบบในการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน การจัดทำบริการสาธารณูปโภค ให้ใช้รูปแบบตามแนวทาง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๒๖๙๑ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณูปโภค ประกอบการพิจารณาได้

๗.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถตั้งงบประมาณรายจ่ายในหมวดเงินอุดหนุน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่เป็นที่ตั้งโครงการตามข้อตกลงได้ โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด มท ๐๘๐๘.๒/๔๗๕๐ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ เรื่อง ซักซ้อม แนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. การใช้จ่ายงบประมาณ

ในการดำเนินการกำจัด จัดเก็บ เก็บขยะ หรือจัดซื้อเครื่องแปรรูปผักตบชวาเป็นสารบำรุงดิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๘.๑ กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณของตนเองเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ตั้งแต่กระบวนการกำจัด จัดเก็บ เก็บขยะ หรือจัดซื้อเครื่องแปรรูปผักตบชวา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และสามารถนำโครงการในการแก้ไขปัญหาผักตบชวาดังกล่าวบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

/รวมถึงกฎหมาย...

รวมถึงกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง สำหรับการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิน พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมถึงกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือ ทางบัญชี ทางบัญญัติ รายจ่ายประจำปีไม่เพียงพอ สามารถเบิกจ่ายจากเงินสะสมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิน โดยดำเนินการตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจสอบเงิน ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ตามอำนาจหน้าที่ และเหตุผลความจำเป็น สำหรับการจัดทำสตูดิโอขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถินให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

๔.๒ กรณีการตั้งคำขอรับงบประมาณงบเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เพื่อจัดทำโครงการแก้ไขปัญหา ผักตบชวาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถินนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถินจะดำเนินการสำรวจความต้องการ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถินที่ประสงค์ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการดังกล่าว เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวาให้ความเห็นชอบ และเสนอ คณะกรรมการการกระจายอำนาจท้องถิ่น ที่จารณากำหนดรายการใหม่ เพื่อให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถินสามารถ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงบประมาณในการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวได้ต่อไป

กองสิ่งแวดล้อมท้องถิน
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิน
กระทรวงมหาดไทย